

Juryrapport

Kinderboekenonderzoek 2017

Juryrapport Kinderboekenonderzoek 2017

Inleiding

De Bond tegen vloeken voert jaarlijks rond de Kinderboekenweek een Kinderboekenonderzoek uit. Het onderzoek beperkt zich tot de boeken die door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) zijn geselecteerd en die een Zilveren griffel, penseel of palet hebben ontvangen. Ook de boeken die een bijzondere waardering (Vlag en Wimpel) van hebben gekregen zijn onderzocht op taalgebruik.

De Bond tegen vloeken let op de hoeveelheid grove woorden, de mate waarin grove taal gebezigd wordt.

Niet alle grove woorden zijn even zwaar. Er wordt mede gelet op de intensiteit van de grove taal.

Het kinderboekenonderzoek van de Bond tegen vloeken heeft als zodanig een signaalfunctie.

Tijdens de Kinderboekenweek brengt de Bond tegen vloeken verslag uit. De pers wordt ervan op de hoogte gesteld.

De Bond tegen vloeken vraagt aandacht voor goed en respectvol taalgebruik. Grove vloeken en scheldwoorden passen volgens de Bond niet in een kinderboek. Kinderen zijn beïnvloedbaar en volgen voorbeelden gemakkelijk na. De impact van woorden is niet te onderschatten. Het is belangrijk dat kinderen in aanraking komen met respectvol taalgebruik.

Ter verduidelijking

Onder vloeken verstaan we woorden waarin de naam van God of Jezus op een oneigenlijke manier gebruikt wordt. Ook verdomd en verdomme rekenen we tot vloeken.

Aan de juryleden vragen we te letten op de volgende soorten woorden:

Vloeken , blasfemische taal

Voorbeelden: God, Jezus Christus, godverdomme, verdomme enz.

Bastaardvloeken (vervormingen)

Voorbeelden: gadverdamme, gadverdarrie, o jee, jeetje, jemig, enz.

Algemene scheldwoorden

Voorbeelden: rotzak, klootzak,enz.

Verwensingen, verwijzingen naar ziektes of handicaps

Voorbeelden: kankerlijer, tering, krijg de tyfus, krijg de klere enz.

Discriminerend of racistisch taalgebruik

Voorbeelden: zwarte, Jood, kutmarrokaan enz.

Beledigende woorden over iemands uiterlijk

Voorbeelden: schele, vetzak, enz.

Schuttingtaal, seksueel getint taalgebruik

Voorbeelden: shit, fuck, kut, lul, enz.

Beoordeelde boeken 2017

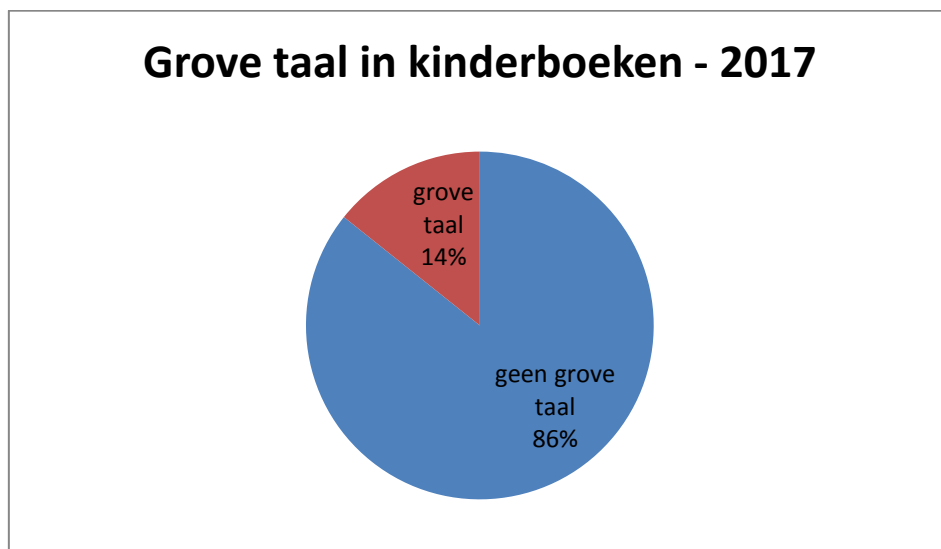
<i>Titel</i>	<i>Schrijver / illustrator</i>	<i>Uitgever</i>	<i>Categorie</i>	<i>Waardering</i>
Siens hemel	Bibi Dumon Tak	Querido	Tot 6 jaar	Zilveren griffel
Tangramkat	Maranke Rinck + Martijn van der Linden	Lemniscaat	Tot 6 jaar + illustraties	Zilveren griffel + Gouden penseel
Kinderen met een ster	Martine Letterie	Leopold	Vanaf 6 jaar	Zilveren griffel
Naar het noorden	Koos Meinderts	Hoogland & Van Klaveren	Vanaf 9 jaar	Gouden griffel
Alaska	Anna Woltz	Querido	Vanaf 9 jaar	Zilveren griffel
T.rex Trix in Naturalis	Daan Remmerts de Vries	Leopold	Informatief	Zilveren griffel
Baby'tje in mama's buik	Bette Westera	Gottmer	Informatief	Zilveren griffel
Omdat ik je zo graag zie	Milja Praagman	De Eenhoorn	Illustraties	Zilveren penseel
Circusnacht	Mattias de Leeuw	Lannoo	Illustraties	Gouden palet
Kek iz tak	Carson Ellis	Leopold	Illustraties	Zilveren palet
Een vriendje voor altijd	Eoin Colfer	De Fontein	Tot 6 jaar	Vlag en wimpel griffeljury
Ik ben bij de dinosaurussen geweest	Edward van de Vendel	Querido	Tot 6 jaar	Vlag en Wimpel griffeljury
Yuna's maan	Hans Hagen	Querido	Vanaf 9 jaar	Vlag en wimpel griffeljury
Lynn 3.0	Anke Kranendonk	Lemniscaat	Vanaf 9 jaar	Vlag en wimpel griffeljury
Eilanddagen	Gideon Samson	Leopold	Vanaf 9 jaar	Vlag en wimpel griffeljury
Waarom zijn er zoveel blote mensen in de kunst?	Susie Hodge	Lemniscaat	Informatief	Vlag en wimpel griffeljury
De oma van de oma van mijn oma	Marc ter Horst	Gottmer	Informatief	Vlag en wimpel griffeljury
Niets liever dan jij	Erik van Os & Elle van Lieshout	Querido	Poëzie	Vlag en wimpel griffeljury
De tuinman van de nacht	The Fan Brothers	Leopold	Illustraties	Vlag en wimpel Penseel- en paletjury
Jan Toorop - Het lied van de tijd	Kitty Crowther	Leopold	Illustraties	Vlag en wimpel Penseel- en paletjury
Wauw Pauw	Yoko Heiligers	Marmar	Illustraties	Vlag en wimpel Penseel- en paletjury

Uitslagen van het onderzoek

Er zijn **21 boeken** beoordeeld.

18 boeken (86%) bevatten geen grove taal.

3 boeken (14%) bevatten wel grove taal.

Daling sinds 2014

2014: 40% van de onderzochte kinderboeken bevat grove taal.

2015: 23% van de onderzochte kinderboeken bevat grove taal.

2016: 21% van de onderzochte kinderboeken bevat grove taal.

2017: 14% van de onderzochte kinderboeken bevat grove taal.

Conclusies

Veruit de meeste onderzochte boeken (18 van de 21) bevatten niet of nauwelijks grove taal.

Dit komt neer op **86%**.

In 3 van de 21 boeken komt wel grove taal voor. Dit komt neer op **14%**.

In 2016 bevatte 21% van de boeken grove taal.

In 2015 lag het percentage op **23%** en in 2014 lag het nog op **40%**.

Er is dus duidelijk een **dalende lijn** te constateren wat betreft grof taalgebruik in de kinderliteratuur.

Twee boeken bevatten vrij veel grove woorden.

Het betreft *Lynn 3.0* van Anke Kranendonk en *Yuna's maan* van Hans Hagen..

In *Alaska* van Anna Woltz komen enkele grove woorden. Zie verder de bijlagen.

In de boeken die grove taal bevatten, komen ook vloeken (ongepast gebruik van de naam van God) voor. De gvd-vloek komt in geen enkel boek voor.

Winnende boeken

Het boek *Naar het noorden* van Koos Meinderts, dat dit jaar de Gouden Griffel won, bevat geen grove taal. Ook in *Tangramkat* van Maranke Rinck en Martijn van der Linden (Gouden Penseel) staan geen grove woorden. Het boek *Circusnacht* van Mattias de Leeuw (Gulden Palet) is een prentenboek zonder woorden en bevat logischerwijs geen grove taal.

Juryleden 2017

Corine Bravenboer, Jannita van de Burgt, Bep Gelderblom, Mariska Gijsbertse, Thirza Hazeleger, Truida Hazeleger, Marloes Zeeman

Coördinator: Kees Hazeleger, gastdocent KlasseTaal/Bond tegen vloeken.
Voorzitter jury en woordvoerder: Wilfried Verboom, directeur Bond tegen vloeken.

Veenendaal, 4 oktober 2017

Bond tegen vloeken
Postbus 362
3900 AJ Veenendaal
0318 512002
info@bondtegenvloeken.nl

Persbericht 2017

Kinderboekenschrijvers laten grove taal steeds vaker achterwege.

VEENENDAAL- Sinds 2014 is er een dalende lijn wat betreft grof taalgebruik in de kinderliteratuur. In slechts 14% van de door de Bond tegen vloeken onderzochte kinderboeken staan vloeken en andere grove taal.

De Bond tegen vloeken onderzoekt jaarlijks de door de CPNB (Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) genomineerde en gewaardeerde kinderboeken.

3 van de 21 boeken (14%) bevatten grove taal. Dit is een verbetering ten opzichte van 2016, toen 21% van de boeken grove woorden bevatten. In 2014 lag dit percentage nog op 40%.

Het boek *Naar het noorden* van Koos Meinderts dat de Gouden Griffel won, bevat geen grove taal. Ook in *Tangramkat* (Gouden Penseel) van Maranke Rinck en Martijn van der Linden staan geen grove woorden.

Behoorlijk veel grove taal trof de lezersjury aan in *Lynn 3.0* van Anke Kranendonk. Ook in *Yuna's maan* van Hans Hagen komt grove taal voor.

De Bond tegen vloeken vindt respectvol taalgebruik in kinderboeken een belangrijk item, omdat een kinderboek een opvoedkundige waarde in zich heeft.

De Bond tegen vloeken stimuleert kinderen en jongeren om na te denken over respectvol taalgebruik. Daarom bezoekt de Bond tegen vloeken scholen (PO, VO, en MBO). Onder de naam KlasseTaal worden jaarlijks meer dan 750 gastlessen gegeven op 135 scholen.

Bijlage 1

Boeken zonder grove taal

<i>Titel</i>	<i>Schrijver / illustrator</i>	<i>Uitgever</i>	<i>Categorie</i>	<i>Waardering</i>	<i>Beoordeling</i>
Siens hemel	Bibi Dumon Tak	Querido	Tot 6 jr	Zg	Geen grove taal
Tangramkat	Maranke Rinck en Martijn van der Linden	Lemniscaat	Tot 6 jaar + illustraties	Zg + GPe	Geen grove taal
Kinderen met een ster	Martine Letterie	Leopold	Vanaf 6 jaar	Zg	Geen grove taal
Naar het noorden	Koos Meinderts	Hoogland & Van Klaveren	Vanaf 9 jaar	GG	Geen grove taal
T.rex Trix in Naturalis	Daan Remmerts de Vries	Leopold	Informatief	Zg	Geen grove taal
Baby'tje in mama's buik	Bette Westera	Gottmer	Informatief	Zg	Geen grove taal
Omdat ik je zo graag zie	Milja Praagman	De Eenhoorn	Illustraties	Zpe	Geen grove taal
Circusnacht	Mattias de Leeuw	Lannoo	Illustraties	Gpa	Geen grove taal
Kek iz tak	Carson Ellis	Leopold	Illustraties	Zpa	Geen grove taal
Een vriendje voor altijd	Eoin Colfer	De Fontein	Tot 6 jaar	VW grj	Geen grove taal
Ik ben bij de dinosaurussen geweest	Edward van de Vendel	Querido	Tot 6 jaar	VW grj	Geen grove taal
Eilanddagen	Gideon Samson	Leopold	Vanaf 9 jaar	VW grj	Geen grove taal
Waarom zijn er zoveel blote mensen in de kunst?	Susie Hodge	Lemniscaat	Informatief	VW grj	Geen grove taal
De oma van de oma van mijn oma	Marc ter Horst	Gottmer	Informatief	VW grj	Geen grove taal
Niets liever dan jij	Erik van Os & Elle van Lieshout	Querido	Poëzie	VW grj	Geen grove taal
De tuinman van de nacht	The Fan Brothers	Leopold	Illustraties	VW Ppj	Geen grove taal
Jan Toorop – Het lied van de tijd	Kitty Crowther	Leopold	Illustraties	VW Ppj	Geen grove taal
Wauw Pauw	Yoko Heiligers	Marmer	Illustraties	VW Ppj	Geen grove taal

Bijlage 2

Beoordeelde boeken waarin grove taal voorkomt.

In de laatste kolom zijn de woorden letterlijk weergegeven met vermelding van de bladzijde.

<i>Titel</i>	<i>Schrijver /illustrator</i>	<i>Uitgever</i>	<i>Cate- gorie</i>	<i>Waar- dering</i>	<i>Grove woorden</i>
Alaska	Anna Woltz	Querido	V.a. 9 jr	Zg	9 en 176 rotzak 20 god weet wat er op dit moment in mijn hoofd gebeurt 84 schommeltieten 157 o god...
Yuna's maan	Hans Hagen	Querido	V.a. 9 jr	VW grj	25 verduveld veel pech 26 ben je gek? 30 gelazer 33 halleluja 57 allemachtig 58 kan mij 't verdommen 59 die sukkels 67 Mafkees! Sufzak! Leeghoofd, flapdrol! Paardenkop! Keutel.... 77 Sjeezes, wat veel vis 78 Anders donder je overboord 85 dat kolereding 87 geduld ammehoela
Lynn 3.0	Anke Kranendonk	Lemniscaat	V.a. 9 jr	VW grj	8 Gatver 13 Kutklas 19 alsof God ontplofte 49 Gaat je geen reet aan 49, 56 Sodemieter op 49 Het hele dorp lult erover, flikker op 54 oudelullencamping 56 de klootzakken 65 Heb jij nou ballen? 69 kut 93 tietjes 96, 116 tering 96 wat ben ik een debiel 98 godsamme 99 in godsnaam 101 reet 105 kak kak kak kak en nog eens kak 124 ik donderde achterover 126 ik sjouw me de tyfus 143 gedonderd 147 alles donderde om 189 etterbak

Bijlage 3

Boeken waarin vloeken (in de zin van onjuist gebruik van de naam van God)* voorkomen.

In de laatste kolom zijn de woorden letterlijk weergegeven met vermelding van de bladzijde.

<i>Titel</i>	<i>Schrijver /illustrator</i>	<i>Uitgever</i>	<i>Cate- gorie</i>	<i>Waar- dering</i>	<i>Vloeken</i>
Alaska	Anna Woltz	Querido	V.a. 9 jr	Zg	157 o god...
Yuna's maan	Hans Hagen	Querido	V.a. 9 jr	VW grj	58 kan mij 't verdommen 77 Sjeezes, wat veel vis
Lynn 3.0	Anke Kranendonk	Lemniscaat	V.a. 9 jr	VW grj	8 Gatver 19 alsof God ontplofte 98 godsamme 99 in godsnaam

*Ook woorden als verdomd, verdommen, gadverdamme, Jezus, Sjeezes worden door de Bond tegen vloeken gerekend tot vloeken.

Afkortingen:

Zilveren Griffel: zg

Zilveren Penseel: zp

Zilveren Palet: zpa

Vlag en Wimpel griffeljury: VW grj

Vlag en Wimpel penseel en paletjury: VW ppj

Gouden Griffel: GG

Gouden Penseel: GPe

Gulden Palet: GPa